

Gelir Dağılımı Eşitsizliği ve Ekonomik Özgürlük İlişkisi: OECD Ülkeleri için Ampirik Bir Değerlendirme

Relationship Between Income Inequality and Economic Freedom: An Empirical Evaluation for OECD Countries

Aylin KONU*

Öz

Ekonomik özgürlük kavramı, bireylerin herhangi bir kısıtlayıcı ya da zorlayıcı müdahale olmaksızın ekonomik faaliyetlerde bulunabilmesi ve sahip oldukları kaynaklara serbest bir biçimde yön verebilme imkanının olmasını ifade etmektedir. Ekonomik özgürlükler ekonomik sistemin yapısını belirler ve dolayısıyla büyüme ve gelir dağılımı için önemli bir açıklayıcı unsur oluşturabilir. Bu çalışmanın amacı ekonomik özgürlüklerin gelir dağılımı eşitsizliği üzerindeki etkisini OECD üyesi ülkeler için 2015 yılına ait verileri kullanarak yatay-kesit analiz yöntemi ile araştırmaktır. Çalışmada ulaşılan analitik bulgular ekonomik özgürlüklerin, gelir dağılımı eşitsizliği üzerinde istatistiksel olarak anlamlı ve pozitif yönlü bir etkiye sahip olduğunu ortaya koymaktadır.

Anahtar Kelimeler: Ekonomik Özgürlük, Gelir Dağılımı Eşitsizliği

Abstract

The concept of economic freedom, refers to the possibility of individuals to be in economic activities without restrictive or coercive intervention and freely give direction the resources that they possess. Economic freedom determines the structure of the economic system and may constitute an explanatory factor for growth and the distribution of income. The aim of this paper is to investigate the effect of economic freedom on distribution of income inequality for the OECD countries by using 2015 data and cross-sectional analysis method. Analytical findings in the study, it is found that economic freedom has statistically significant and positive impact on income inequality.

Keywords: Economic Freedom, Income Inequality

Giriş

Ekonomik özgürlük kavramı genel olarak mal ve hizmetlerin üretimi, dağıtımı ya da tüketimi aşamalarında kamunun herhangi bir kısıtlayıcı yada zorlayıcı müdahalesinin olmaması olarak tanımlanabilir. Başka bir ifadeyle ekonomik özgürlük kavramı bireylerin, kendi özel kazançları ya da varlıkları ile yapmak istediklerini (kanunla belirtilen sınırlar kapsamında) serbestçe yapabilme hakkına sahip olmasıdır (Chafuen, Guzman, 2000, s. 52).

Ekonomik özgürlüğü güvence altına alan kurumlar çeşitli nedenlerden dolayı ekonomik büyümeyi artırma kapasitesine sahip olabilir. Bunlar, düşük vergi, bağımsız yasal sistem, özel mülkiyetin korunması, regülasyonların ve kamu işletmelerinin az olması nedeniyle farklı aktörler arasında rekabetin artması, düşük ve istikrarlı fiyatlar yoluyla rasyonel ve öngörülebilir kararlar alınmasının kolaylaşması, ticaret ve sermaye yatırımlarının getirilerin yüksek olduğu alanlara yönelmesinin teşvik edilmesi olarak sıralanabilir. (Berggren, 2003, s. 197).

Ayrıca ekonomik yapının daha özgür olması piyasa koşullarının da daha verimli çalışmasına imkan sağlar. Örneğin, ekonomik özgürlüklerin artması, daha rekabetçi bir piyasa ortamının oluşmasına neden olur. Rekabetin var olduğu sistemlerde, fiyat ve üretim kararları piyasa koşullarına göre belirlendiğinden, bürokratlar ve işletmeciler arasında ihtiyari karar davranışları azalmış olacak bu sayede rant oluşumu da engellenmiş olacaktır. (Konu ve Ata, 2016a, s.199).

Ekonominin içinde bulunduğu yapısal özellikler ve koşullar ekonomik özgürlük olgusunu etkileyebilmektedir. Bu kapsamda, devletin piyasadaki rolü ve takip ettiği politikalar, gelir dağılımında eşitsizlik, ticari kısıtlamalar, ekonominin rekabet gücü, dışa açıklık derecesi

* Yrd.Doç.Dr. Gaziantep Üniversitesi, Uluslararası Ticaret ve Lojistik, ay-koc@hotmail.com

gibi unsurlar ekonomik özgürlüğü etkileyebilmektedir (Adaman vd., 2001, s. 18; Akçay, 2001, s. 44-45).)

1980'lerden bu yana birçok ülkede daha fazla ekonomik özgürlüğün verimliliği ve ekonomik büyümeyi teşvik ettiğinin yaygın olarak kabul edilmesiyle birlikte ekonomik özgürlükler açısından kayda değer artışlar yaşanmıştır (De Haan ve Sturm, 2000; Cole, 2003; Berggren ve Jordahl, 2005; Hall ve Lawson, 2014). OECD ülkelerinde de bu eğilim doğrultusunda politikalar ve kurumlarda ekonomik özgürlük lehine çok sayıda değişiklik yapılmıştır (Moreno ve Guerrero, 2016, s. 327).

Ekonomik özgürlük ve ekonomik büyüme arasındaki ilişkiyi açıklayan çok sayıda çalışma olmasına rağmen, ekonomik özgürlük ve gelir dağılımı eşitsizliğini araştıran çalışma sayısı oldukça sınırlıdır. Bu çerçevede bu çalışmada ekonomik özgürlük olgusu ile gelir dağılımı eşitsizliği arasındaki ilişki ele alınarak ekonomik özgürlük düzeyinin gelir dağılımı eşitsizliği üzerindeki etkisi yatay kesit veri analiz yöntemi ile OECD üyesi ülkeler için 2015 verileri kullanılarak tahmin edilecektir. Çalışmada öncelikle ekonomik özgürlük olgusu ile gelir dağılımı eşitsizliği arasındaki ilişki teorik olarak ortaya konulacak daha sonra ise bu ilişki analitik olarak ispatlanmaya çalışılacaktır.

Gelir Dağılımı Eşitsizliği ve Ekonomik Özgürlük İlişkisi

Gelir dağılımı eşitsizliği, günümüzde hem ülke içinde hem de ülkeler arasında dolayısıyla küresel düzeyde önemli bir sorun olarak ortaya çıkmaktadır. Bu sorun son yıllarda daha da artarak devam etmektedir. Ülkeler arasında ve ülke içinde gelir farklılığının oluşması ve bu farkın giderek artması, gerek ulusal, gerekse uluslararası kuruluşların ilgisini bu konuya çekmektedir. Bir ülkede gelir dağılımı eşitsizliğinin azaltılması ve çalışanların gelir düzeyinin belirli bir sınırın altına düşmemesi, toplumsal barışın sağlanması ve korunması açısından da oldukça önemlidir (Üzümcü ve Korkat, 2014, s.137-138). Dolayısıyla gelir dağılımı eşitsizliği, ekonomik olduğu kadar aynı zamanda sosyal bir sorundur ve nüfus artışından ve dağılımından, toplumun sosyo – ekonomik yapısından, toplumdaki adalet ve ekonomik özgürlük kavramlarına olan yaklaşımdan etkilenmektedir (Çakır, 2002, s. 91).

Bu çerçevede nerdeyse tüm ülkeler, daha eşit bir gelir dağılımı yaratmayı amaçlayan politikalara sahiptir. Bu tür politikalar, artan oranlı vergilendirme, transfer ödemeleri ve çoğunlukla refah, işsizlik, sağlık ve emeklilik maaşları sağlayan sosyal sigorta programlarını kapsamaktadır. Bu transferler için gerekli fonların toplanması ise, ekonomik özgürlüklerin azalmasına neden olabilir. Buna ek olarak, gelir dağılımı politikaları davranış değişikliklerine neden olur. Örneğin yüksek vergi oranları vergi kaçakçılığına neden olabilir. Davranışlarda ortaya çıkan bu değişikliklerin etkilerini sınırlamak ise ekonomik özgürlükleri daha da azaltacak kanunları gerektirir (Grubel, 1998, s.296).

Günümüz ekonomi politikalarında gelir dağılımı eşitsizliğinin giderek arttığı vurgulanmaktadır. Bu durum ise öncelikle gelirin yeniden dağılımı sorununu gündeme getirmiştir. İkinci olarak küreselleşmenin hızlanmasıyla birlikte liberal reformların ekonomik kurumları geliştirdiği ölçüde eşitsizliği de arttırıp arttırmadığı sorgulanmaktadır (Murphy, 2015, s.117). Yeni kurumsal iktisat yaklaşımına göre, daha etkin ekonomik kural ve kurumların, gelirin uzun dönemde artmasını sağlayan temel unsur olduğu ifade edilmektedir. Ekonomik kurumların kalitesi ise, işlem maliyetlerini azaltan kurum ve kuralların tesis edilmesi diğer bir deyişle ekonomik özgürlüklerin genişletilmesine bağlıdır (Erkuş vd., 2016).

Günümüzde hukukun üstünlüğü, mülkiyet haklarının güvenliği, siyasi sürecin şeffaflığı, yürütme gücünün sınırlandırılması, serbest ticaret rejimleri ve sivil özgürlükler gibi ekonomik özgürlüğe ilişkin kurumsal faktörlerin ekonomik büyüme üzerindeki etkisi konusunda önemli bir görüş birliği söz konusudur. Bununla birlikte, ekonomik özgürlük sadece ekonomik

performans açısından önemli bir unsur değildir. Ayrıca gelir dağılımı gibi sosyal refaha ilişkin birtakım siyasi hedeflere ulaşmada da büyük etkilere neden olabilir.

Ekonomik özgürlük, ekonomik özgürlüğün farklı evrelerinde gelir dağılımıyla farklı ilişkilere sahip olabilen çok yönlü bir kavramdır. Kuznets (1955), ekonomik büyüme gerçekleştikçe gelir dağılımındaki eşitsizliğin başlangıçta yapısal değişimle birlikte artabileceğini ve daha sonra uzun vadede azalabileceğini ileri sürmektedir. Ters U hipotezi olarak bilinen bu öneri, aynı zamanda ekonomik özgürlük ve gelir dağılımı arasındaki ilişki ile de ilgilidir. Ekonomik özgürlüğün ilk safhalarında gelir dağılımı eşitsizliği, yüksek gelir grupları lehine olan piyasa dağılımı nedeniyle artabilir. Bununla birlikte, ekonomik özgürlüklerin sonraki aşamalarında gelir arttıkça ve genel olarak yaşam standardı iyileştikçe, gelir dağılımı eşitsizliği azalabilir. Eğer düşük gelirli grupların gelirleri diğer gelir gruplarının gelirlerinden daha hızlı bir şekilde büyüyorsa, daha fazla ekonomik özgürlük gelir dağılımında daha büyük bir eşitlik sağlayacaktır (Apergis, 2015, s.350).

Sonuç olarak gelir dağılımı eşitsizliği ile ekonomik özgürlükler arasında bir etkileşimin mevcut olduğu açıktır. Ancak teorik olarak, ekonomik özgürlüklerdeki artışın farklı bireylerin ve grupların gelirini nasıl etkilediği konusu tartışmalıdır ve bu konudaki ampirik çalışmalarda da nispeten belirsizlik söz konusudur (Berggren, 1999, Bergh ve Nilson, 2010; Moreno ve Guerrero, 2016).

Literatür Taraması

Ekonomik özgürlüklere ilişkin kurumlar ve politikaların ekonomik performans ile pozitif yönde ilişkili olduğu yönünde bir fikir birliğine varılmış olmakla birlikte, daha yüksek düzeyde ekonomik özgürlüğün daha büyük eşitsizlik pahasına olduğunu ifade eden görüşler de söz konusudur. Dolayısıyla ekonomik özgürlükler ile gelir eşitsizliği arasındaki ilişkiyi inceleyen literatürde ortak bir görüş birliği söz konusu değildir. Teorik alandaki bu belirsizlik ampirik alanda da sözkonusudur (Bennett ve Nikolaev, 2015, s.1).

Berggren (1999), 1975-1985 yılları arasında ekonomik özgürlük puanları bulunan ülkelerde, gelir eşitsizliği ve ekonomik büyüme üzerinde ekonomik özgürlüklerin etkisini panel veri analiz yöntemiyle araştırdığı çalışmada, ekonomik özgürlük değerini yükselten ülkelerde gelir dağılımındaki adaletsizliğin ve bu çerçevede ekonomik büyümenin daha fazla olacağını ifade etmiştir.

Grubel (1998), 1997 yılı için 115 ülkenin verilerini kullanarak yaptığı çalışmada, ekonomik özgürlükler ile işsizlik oranı, İnsani Kalkınma Endeksi (HDI), ortalama yaşam beklentisi gibi kalkınma göstergeleri arasındaki etkileşimi araştırmıştır. Çalışmada elde edilen sonuçlara göre ekonomik özgürlükler, incelenen alanlarda kalkınma üzerinde pozitif etkiye sahiptir.

Scully (2002) 1975-1990 dönemi için 26 gelişmiş ülke verilerini kullanarak yaptığı çalışmada ekonomik özgürlük, ekonomik büyüme ve eşitsizlik arasındaki ilişkiyi araştırmıştır. İki aşamalı en küçük kareler modelinin kullanıldığı çalışmada ekonomik özgürlüğün gelir eşitsizliği üzerinde doğrudan ve dolaylı olarak olumsuz etkiler yarattığı, ancak büyüme yoluyla dolaylı etkinin olumlu olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Ashby ve Sobel (2008), Amerikan eyaletleri için yaptıkları çalışmalarında, ekonomik özgürlükler ile gelir eşitsizliği ve ekonomik büyüme arasındaki ilişkiyi incelemişlerdir. Elde edilen tahmin sonuçları ekonomik özgürlük düzeyinin, yüksek gelir ve gelir düzeyindeki hızlı artış oranı ile pozitif ilişkili olduğunu ve bu çerçevede gelir eşitsizliğinin azaldığını ortaya koymuştur.

Clark ve Lawson (2008) çalışmalarında ekonomik özgürlük ve ekonomik büyümenin bir fonksiyonu olarak gelir eşitsizliğini tahmin etmişlerdir. 66 ülke verisini kapsayan ve yatay kesit tahmin yönteminin kullanıldığı çalışmada ekonomik özgürlük ile gelir eşitsizliği arasında negatif ilişki bulunmuştur.

Carter (2006) 1980-2000 dönemi için, 39 yüksek ve orta gelirli ülke verilerini kullanarak yaptığı çalışmada panel veri yöntemini kullanmıştır. Carter (2006) çalışmasında gelir eşitsizliği ile ekonomik özgürlük arasındaki ilişkinin özellikle düşük ekonomik özgürlüklerde negatif olduğunu, ancak daha yüksek seviyelerde pozitif olduğunu ifade etmiştir.

Bergh ve Nilsson (2010) çalışmalarında ekonomik özgürlük ve gelir eşitsizliği arasındaki ilişkiyi, 1970-2005 dönemi için 78 orta ve yüksek gelirli ülke verilerini kullanarak araştırmışlardır. Panel veri yönteminin kullanıldığı çalışmada ekonomik özgürlük düzeyi ile gelir eşitsizliği arasında pozitif yönlü bir ilişki olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Ancak bu sonuçların ülke örneğine, zaman aralığına ve kullanılan eşitsizlik ölçüsüne karşı oldukça duyarlı olduğunu ifade etmişlerdir.

Bennett ve Vedder (2013), ekonomik özgürlük ve gelir eşitsizliği arasındaki dinamik ilişkiyi ABD eyaletleri için araştırdıkları çalışmalarında, ekonomik özgürlükteki artışların düşük gelir eşitsizliği ile ilişkili olduğunu gösteren güçlü kanıtlar ortaya koymuşlardır.

Apergis vd. (2014), 1981- 2004 dönemi için ABD eyaletlerinin verilerini kullanarak gelir eşitsizliği ile ekonomik özgürlük arasındaki nedensel ilişkiyi panel veri yöntemini kullanarak araştırmışlardır. Tahmin sonuçları gerek kısa gerekse uzun dönemde gelir eşitsizliği ile ekonomik özgürlük arasında çift yönlü nedensellik olduğunu ve eşitsizliği azaltmak için uygulanan politikaların ekonomik özgürlüğü azaltacağı ve bu durumda eşitsizliğin daha da artacağını ortaya koymaktadır.

Apergis ve Cooray (2015) ekonomik özgürlük ve gelir eşitsizliği arasındaki ilişkiyi 1970-2010 dönemi için panel eşbütünleşim yöntemini kullanarak araştırmışlardır. Elde edilen tahmin sonuçları ekonomik özgürlük ve gelir eşitsizliği arasında uzun vadede negatif ilişki olduğunu ortaya koymuştur.

Model ve Veri Kaynakları

Bu çalışma ile gelir dağılımı eşitsizliği ve ekonomik özgürlük kavramı arasındaki ilişkinin test edilmesi amaçlanmaktadır. Bu çerçevede, ekonomik özgürlüklerin gelir dağılımı eşitsizliği üzerindeki etkisi, yatay kesit analiz yöntemi kullanılarak OECD üyesi ülkeler için 2015 dönemi baz alınarak test edilecektir.

Ampirik Model

Çalışmada kullanılacak olan ekonometrik modelin temel amacı, ekonomik özgürlüklerin gelir dağılımı eşitsizliği üzerindeki etkilerini saptamaktır. Bu çerçevede oluşturulacak ekonometrik model kapsamında, kamu harcamalarının GSYİH'ya oranı, ekonomik büyüme oranı, etnik farklılık ve ekonomik özgürlükler modelin bağımsız değişkenlerini oluşturmaktadır. Gelir dağılımı eşitsizliği ise modelin bağımlı değişkenidir.

Ekonomik özgürlüklerin gelir dağılımı eşitsizliği üzerindeki etkisi belirlenirken Murphy (2015) ve Apergis (2015)'in çalışmalarında kullandığı değişkenler esas alınmıştır. Model matematiksel olarak aşağıdaki şekilde ifade edilmektedir:

$$GIN = \beta_0 + \beta_1 K HAR + \beta_2 BÜY + \beta_3 EF + \beta_4 EÖ + \varepsilon_i$$

Burada GIN gelir dağılımı eşitsizliğini gösterirken, açıklayıcı değişkenler K HAR BÜY, EF, EÖ sırasıyla kamu harcamalarının GSYİH'ya oranını, ekonomik büyüme oranını, etnik

farklılığı ve ekonomik özgürlükleri göstermektedir. B_0 sabit terimi, β_1, \dots, β_4 eğim parametrelerini, ε_i ise hata terimini ifade etmektedir.

Veri Setleri ve Kaynaklar

Çalışmada kullanılan modelin bağımlı ve bağımsız değişkenleri ve bu verilere ilişkin kaynaklar aşağıda açıklanmaktadır. Modelde yer alan değişkenlere ait veriler 2015 yılını kapsamaktadır.

Çalışmada yer alan ekonometrik modelin bağımlı değişkeni olan gelir dağılımı eşitsizliği için gini endeksi gösterge olarak kullanılmıştır. Endeks değerleri 0 ile 100 arasında yer almaktadır. Gelir dağılımı eşitsizliğinin en az olduğu durum 0 ile, gelir dağılımındaki eşitsizliğinin en yüksek olduğu durum ise 100 ile ifade edilmektedir. Gini endeksine ait veriler Human Development Reports 2016'dan alınmıştır.

Modelde yer alan bağımsız değişkenlere ilişkin verilerin tanımı ve kaynağı ise aşağıda açıklanmıştır:

Çalışmada yer alan ekonomik özgürlükler için veri olarak The Heritage Foundation tarafından hazırlanan ekonomik özgürlük endeksine yer verilmiştir. Endeks 10 farklı parametre kullanılarak hesaplanmaktadır. Bu parametreler; iş özgürlüğü, ticaret özgürlüğü, parasal özgürlük, hükümetin büyüklüğü, mali özgürlük, mülkiyet hakları, yatırım özgürlüğü, finansal özgürlük, yolsuzluk özgürlüğü ve işçi özgürlüğüdür. Endeks 0 ile 100 arasındaki değerlerden oluşmaktadır. En düşük ekonomik özgürlük düzeyi 0 ile, en yüksek ekonomik özgürlük düzeyi ise 100 ile gösterilmektedir.

Çalışmada açıklayıcı değişkenlerden biri olarak kullanılan kamu harcamaları/GSYİH verileri Dünya Bankasının¹ internet veri sayfasından alınmıştır.

Etnik farklılık verileri için, ülkelerdeki etnik farklılık düzeyini ölçen *etnik farklılık endeksi* kullanılmıştır. Literatürde etnik farklılık konusunda yapılan çalışmaların çok büyük bir kısmında, etnik bölünmüşlüğü ölçmek için, etnik farklılıkla (EF) ilgili endeksler kullanılmaktadır (Fearon, 2003, s. 206; Montalvo ve Querol, 2005, s. 300). Bu endeksler arasında en çok tercih edilen, Taylor ve Hudson (1972) tarafından hazırlanan, "Etnik farklılık endeksi (index of ethno-linguistic fractionalization)"* olmaktadır (Posner, 2004, s. 849). Sonrasında Taylor ve Hudson'un etnik farklılık endeksi hesaplama yöntemi doğrultusunda yeni endeksler oluşturulmuştur. Bu çalışmada, ülkelerin etnik farklılık düzeyinin ölçümünde Fearon (2003) tarafından hazırlanan endeks kullanılmıştır. Bunun nedeni verilerin daha güncel olması ve genellikle bu konu ile yapılan çalışmalarda daha çok atıf almasıdır. Endeks değerleri 0 ile 1 arasında yer almaktadır. Buna göre 0'a yaklaştıkça, etnik farklılığın azaldığı; 1'e yaklaştıkça etnik farklılığın arttığı ifade edilmektedir (Konu ve Ata, 2016b, s.181).

Ekonomik büyüme oranı, GSYİH'de belirli bir dönem içerisinde meydana gelen artışın yüzdesel değerini ifade etmektedir. Veriler Dünya Bankasının internet veri sayfasından alınmıştır.

Model aşağıdaki şekilde tanımlanmıştır.

$$GIN = f(KHAR, BÜY, EF, EÖ)$$

¹ İnternet adresi; www.worldbank.org

* Etnik farklılık endeksi şu şekilde hesaplanmaktadır:

$$FRAC = 1 - \sum_{i=1}^N \pi_i^2$$

Burada: π_i ; belli bir etnik gruba (i) ait olan insanların oranını göstermektedir. Temelde bu endeks, rastgele seçilen iki kişinin ülkede ait olabileceği etnik grubu belirlemek amacıyla yapılan bir ölçüm yöntemidir. Bu nedenle, grup sayısı arttıkça FRAC'de yükselir (Fearon, 2003, 208; Montalvo & Querol, 2005, 300).

Burada;

GIN: Gelir Dağılımı Eşitsizliğini

KHAR: Kamu Harcamalarının GSYİH'ya oranını

BÜY: Ekonomik Büyüme Oranını

EF: Etnik farklılık Endeksini

EÖ: Ekonomik Özgürlükleri ifade etmektedir.

Yukarıda açıklanan söz konusu değişkenlerin kaynakları ve gelir dağılımı eşitsizliği üzerindeki muhtemel etkileri Tablo 1'de yer almaktadır.

Tablo 1: Değişkenlerin kaynağı ve beklenen işaretleri

Değişken	Değişkenin Kaynağı	Beklenen İşaret
Gelir Dağılımı Eşitsizliği (Gini Endeksi)	Human Development Reports 2017	
Kamu Harcamalarının GSYİH'ya Oranı	Dünya Bankası	+, -
Ekonomik Büyüme Oranı	Dünya Bankası	+,-
Etnik Farklılık Endeksi	Fearon (2003)	+
Ekonomik Özgürlükler	The Heritage Foundation	+,-

Tahmin Sonuçlarının Değerlendirilmesi

Tahmin edilen modelde, gelir dağılımı eşitsizliği ile kişi başına milli gelir, ekonomik büyüme oranı, etnik farklılık ve ekonomik özgürlük değişkenleri arasındaki ilişki incelenmiştir. Söz konusu değişkenler arasındaki ilişki OECD'ye üye ülkeler için yatay kesit analiz yöntemi ile 2015 yılı verileri ile tahmin edilmiştir.

Yatay kesit analizinin kullanıldığı çalışmalarda ortaya çıkan en önemli sorun, değişen varyans sorunudur. Bu nedenle yatay kesit yöntemi ile yapılan tahminlerde değişen varyans sorununun ortadan kaldırılması gerekmektedir. Bu çalışmada değişen varyans sorununu ortadan kaldırmak için en çok tercih edilen yöntem olan "White heteroskedasticity-consistent standard errors & covariance" yaklaşımı (Wooldridge, 2001, s. 55) kullanılmıştır. Bu yöntemle değişen varyans sorunu giderilerek tahminler elde edilmiştir.

En küçük kareler (EKK) yöntemi ile elde edilen tahmin sonuçları Tablo 2'de yer almaktadır. Tahmin edilen ekonomik modelin R^2 değeri $0,59^{\dagger}$ olarak hesaplanmıştır. Modelin R^2 değerinin düşük olmaması bir bütün olarak modelin anlamlılığını ifade etmektedir. Bunun yanı sıra modelin eğim katsayılarının birlikte anlamlılığını ölçen F testi sonuçları da modelin anlamlı olduğunu göstermektedir. Bu doğrultuda çalışmada kullanılan bu model gerek R^2 gerekse F istatistik sonuçlarına göre anlamlı olarak test edilmiştir.

Tablo 2: OECD ülkelerinde ekonomik özgürlüklerin gelir dağılımı eşitsizliği üzerindeki etkisi

Bağımlı Değişken: GIN			
Değişken	Katsayı ^H	t istatistiği	p-değeri
KHAR:	-0.568118	-4.261319	0.0005*
BÜY	-0.123063	-2.044960	0.0567***
EF	0.723865	2.140926	0.0471**
EÖ	0.138210	4.921358	0.0001*
Sabit Terim	0.869905	8.082178	0.0000
R^2	0.594536		
F-statistic	15.47490		

[†]Bağımlı değişkendeki değişmelerin ne kadarının bağımsız değişkendeki değişmeler tarafından açıklandığını gösteren R^2 değeri diğer ekonometrik yöntemlere göre düşük olabilir. Ancak yatay kesit verileri ile elde edilen tahminlerde ulaşılan R^2 'lerin genel olarak küçük olduğu bilinmektedir. Studenmund (1992: 47), 0,50 dolayında bir R^2 'nin yatay kesit veriler için iyi bir uygunluk olduğunu ifade etmiştir. (Ağır ve Kar 2010: 167).

Prob(F-statistic)	0.000017
--------------------------	----------

*: %1 Anlamlılık düzeyinde istatistiksel olarak anlamlı katsayı

**:%5 Anlamlılık düzeyinde istatistiksel olarak anlamlı katsayı

*** %10Anlamlılık düzeyinde istatistiksel olarak anlamlı katsayı

Elde edilen ampirik sonuçlara göre, kamu harcamalarının GSYİH'ya oranı ile gelir dağılımı eşitsizliği arasında %1 anlamlılık düzeyi için istatistiksel olarak anlamlı ve negatif yönlü bir ilişki söz konusudur. Dolayısıyla kamu harcamalarındaki 1 birimlik artış gelir dağılımı eşitsizliği üzerinde -0,568118 puanlık bir azalışa (gelir dağılımının iyileşmesine) yol açmaktadır.

Diğer bir açıklayıcı değişken olan ekonomik büyüme oranı ile gelir dağılımı eşitsizliği arasında %10 anlamlılık düzeyi için istatistiksel olarak anlamlı ve negatif bir ilişki olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu çerçevede, ekonomik büyümedeki 1 birimlik artış gelir dağılımı eşitsizliği üzerinde -0,123063 puanlık bir azalışa (gelir dağılımının iyileşmesine) neden olmaktadır.

Modelin tahmin sonuçlarına göre, etnik farklılık değişkeni ile gelir dağılımı eşitsizliği arasında %5 anlamlılık düzeyi için istatistiksel olarak anlamlı ve pozitif bir ilişki tespit edilmiştir. Buna göre, etnik farklılık değişkenindeki 1 birimlik artış gelir dağılımı eşitsizliği üzerinde 0,723865 puanlık bir artışa (gelir dağılımının bozulmasına) yol açmaktadır.

Çalışmada ulaşılan ampirik sonuçlara göre, ekonomik özgürlükler ile gelir dağılımı eşitsizliği arasında %1 anlamlılık düzeyi için istatistiksel açıdan anlamlı ve pozitif yönlü bir ilişki söz konusudur. Ekonomik özgürlük endeksindeki 1 birimlik bir artış gelir dağılımı eşitsizliği üzerinde 0,138210 puanlık bir artışa (gelir dağılımının bozulmasına) yol açmaktadır.

Sonuç

Gelir dağılımı eşitsizliği, gelişmiş ve gelişmekte olan birçok ülkede, çözülmesi gereken en önemli sosyo-ekonomik sorunlar arasında yer almaktadır. Dünya genelinde gelir dağılımı eşitsizliği yaygın bir şekilde devam etmekte ve zenginler ile yoksullar arasındaki uçurum giderek artmaktadır (Sala-i, 2002). 1980'li yıllardan bu yana, birçok OECD ülkesinde de gelir eşitsizliğindeki artış devam etmektedir.

Gelir dağılımında eşitsizliğin azaltılmasının toplum refahının önemli bir göstergesi olduğuna dair yaygın bir inanç vardır. Ancak gelir dağılımı politikaları, vergilerden kaçınmak veya transfer ödemelerine hak kazanmak isteyen bireylerin davranışlarındaki değişiklikleri sınırlayan uygulamalar gerektirmektedir. Bu politikalar ise ekonomik özgürlüklerde azalmaya neden olmaktadır (Grubel, 1998, s. 303).

Bu çalışmada, gelir dağılımı eşitsizliği ile ekonomik özgürlükler arasındaki etkileşim yatay kesit analiz yöntemi ile tahmin edilmiştir. Bu bağlamda OECD üyesi ülkelerin 2015 yılına ait veriler kullanılarak ekonometrik bir çalışma hazırlanmıştır. Bu doğrultuda; gelir dağılımı eşitsizliği ve diğer araç değişkenleri kapsayan bir model oluşturulmuş (kamu harcamalarının GSYİH'ya oranı, ekonomik büyüme oranı, etnik farklılık ve ekonomik özgürlük düzeyi) ve aralarındaki ilişki test edilmiştir. Çalışmanın temel amacı, ekonomik özgürlük ile gelir dağılımı eşitsizliği arasındaki ilişkinin tespit edilmesidir.

Çalışmadan elde edilen bulgulara göre, ekonomik özgürlük düzeyi ile gelir dağılımı eşitsizliği arasında istatistiksel olarak anlamlı ve pozitif yönlü bir etkileşim saptanmıştır. Bu sonuç Apergis (2015), Scully (2002) ve Bergh ve Nilsson (2010)'un çalışmalarında elde ettikleri sonuçları ile uyumludur. Buna göre ekonomik özgürlükler endeksindeki 1 birimlik bir artış gelir dağılımı eşitsizliği üzerinde 0,138210 puanlık bir artışa neden olmaktadır. Yani ekonomik özgürlüklerde görülen bir iyileşme gelir dağılımı eşitsizliğinde artışa yol açmaktadır. Bununla birlikte modelde kullanılan diğer değişkenler ile gelir dağılımı eşitsizliği arasında da

istatistiksel açıdan anlamlı bir ilişki olduğu bulgusu elde edilmiştir. Buna göre, kamu harcamaları ve ekonomik büyümedeki artış gelir dağılımı eşitsizliğini azaltırken, etnik farklılık düzeyindeki artış gelir eşitsizliğini artırmaktadır.

Ekonomik özgürlük ve gelir eşitsizliği arasındaki ilişkiyi inceleyen teorik ve ampirik çalışmalarda ortak bir görüş birliği söz konusu değildir. Bu çalışmada elde edilen sonuçlar literatürün önemli bir bölümüyle tutarlı olarak, OECD ülkelerinde pozitif bir ilişkinin varlığını desteklemektedir, dolayısıyla daha yüksek ekonomik özgürlük, gelir eşitsizliğinde daha büyük bir artışa işaret etmektedir.

Kaynakça

- Adaman, F., Çarkoğlu, A. ve Şenatalar, B. (2001). Hane Halkı Gözünden Türkiye’de Yolsuzluğun Nedenleri, Önlenmesine İlişkin Öneriler, *TESEV Yayınları*, No.24, İstanbul
- Akçay, S. (2001). *Gelişmekte Olan Ülkelerde Yolsuzlukların Ekonomik Analizi*, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ekim, Afyon.
- Apergis, N. (2015). Economic Freedom And Income Inequality:Further Evidence From 58 Countries in The Long-Run, *Financial Theory and Practice*, 39(4), 349-370.
- Apergis, N. ve Cooray, A. (2015). Economic Freedom and Income Inequality: Evidence From A Panel Of Global Economics - A Linear And A Non-Linear Long-Run Analysis, The Manchester School, forthcoming.
- Apergis, N., Dincer, O. ve Payne, J. (2013). Economic Freedom and Income Inequality Revisited: Evidence from a Panel Error Correction Model, *Contemporary Economic Policy*, 32, 67-75.
- Ashby, N. ve Sobel, R. (2008). Income Inequality and Economic Freedom in the U.S. States, *Public Choice*, 134, 329-346.
- Bennett, D. L. ve Nikolaev, B. (2015). On the Ambiguous Economic Freedom-Inequality Relationship, Social Science Research Network. <http://ssrn.com/abstract>
- Bennett, D. L. ve Vedder, R. K. (2013). A Dynamic Analysis of Economic Freedom and Income Inequality in the 50 U.S. States: Empirical Evidence of a Parabolic Relationship, *Journal of Regional Analysis & Policy*, 43, 42-55.
- Berggren, N. (1999). Economic Freedom and Equality: Friends or Foes?, *Public Choice*, 100, 203-223.
- Berggren, N. (2003). The Benefits of Economic Freedom: A Survey, *The Independent Review*, 8: 193-211.
- Berggren, N. ve Jordahl, H. (2005). Does Free Trade Really Reduce Growth? Further Testing Using The Economic Freedom Index, *Public Choice* 122: 99–114.
- Bergh, A. ve Nilsson, T. (2010). Do Liberalization And Globalization Increase Income Inequality? *European Journal of Political Economy*, 26: 24-505.
- Carter, J. (2006). An Empirical Note on Economic Freedom and Income Inequality, *Public Choice*, 130, 163-177.
- Chafuen, A.A. ve Guzman, E. (2000). Economic Freedom and Corruption, *2000 Index of Economic Freedom*, Heritage Foundation Press, 51-63.
- Clark, J. R. ve Lawson, R. A. (2008). The Impact of Economic Growth, Tax Policy and Economic Freedom on Income Inequality, *The Journal of Private Enterprise*, 24, 23-31.
- Cole, J. H., (2003). The Contribution Of Economic Freedom To World Economic Growth, 1980–99, *Cato Journal*, 23: 189–198.
- Çakır, Ö. (2002). Sosyal Dışlanma, *Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, C.4, S.5.
- De Haan, J. ve Sturm, J. E. (2000). On The Relationship Between Economic Freedom And Economic Growth, *European Journal of Political Economy*, Vol. 16 (2): 215-241.

- Erkuş, S., Akın, C. S., ve Akar, B. G.(2016). Demokrasi ve Ekonomik Özgürlüğün Gelir Dağılımı Üzerine Olan Etkisi, 5. International Conference on Economics, Muğla, 20-22 Ekim 2016
- Fearon, J. (2003). Ethnic and Cultural Diversity by Country, *Journal of Economic Growth*, 8: 195–222.
- Grubel, H. G. (1998). Economic Freedom and Human Welfare:Some Empirical Findings, *Cato Journal* 18, no. 2, 287–304.
- Hall, J. ve Lawson, R. (2014). Economic Freedom of the World: An Accounting of the Literature, *Contemporary Economic Policy*, 32, 1: 1-19.
- Konu, A. ve Ata, A. Y. (2016a). Yolsuzluk ve Ekonomik Özgürlük İlişkisi: AB Ülkeleri Üzerine Yatay Kesit Analizi, *Niğde İ.I.B.F Dergisi*, 9(1), 195-207.
- Konu A., Ata, Y. (2016b). Etnik Farklılık ve Kamu Borcu Üzerine Etkileri:Analitik Bir Bakış Açısı, *Sosyoekonomi*, 24(28), 175-187., Doi: 10.17233/Se.
- Montalvo, J. ve Querol, M. R. (2003). Religious Polarization and Economic Development, *Economics Letters*, 80: 201–10.
- Moreno, P. S. ve Guerrero, M. J. A. (2016). Does Economic Freedom Increase Income Inequality? Evidence From the EU Countries, *Journal of Economic Policy Reform*, Vol. 19, No. 4, 327–347.
- Murphy, R. H. (2015). The Impact of Economic Inequality on Economic Freedom, *Cato Journal* 35 (1): 117-131.
- Posner, D. (2004). Measuring Ethnic Fractionalization in Africa, *American Journal of Political Science* 48, no. 4.
- Sala-i-Martin, X. (2002). The Disturbing 'Rise' of Global Income Inequality, *NBER Working Paper*, www.nber.org/papers/w890
- Scully, G. (2002). Economic Freedom, Government Policy, and the Trade-Of between Equity and Economic Growth, *Public Choice*, 113, 77-96.
- Studenmund, A.H. (1992). *Using Econometrics: A Practical Guide*, Second Edition, New York: Harper Collins Publishers
- Üzümcü, A. ve Korkat, M. (2014). Türkiye’de Gelir Dağılımı Adaletsizliği ve Yoksullukla Mücadelede Sosyal Yardımların Gelişimi (2003-2012), *Kafkas Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, Cilt 5, Sayı: 8, ss. 135-166.
- Wooldridge, J. M. (2001). *Econometric Analysis of Cross Section and Panel Data*. The MIT Press, Cambridge, London.

Ek

Tablo 3: Modelde yer alan ülkeler

Almanya	İsveç	Slovakya
Avusturya	İtalya	İzlanda
Avustralya	İsviçre	Polonya
Belçika	Portekiz	Slovenya
İngiltere	Lüksemburg	Şili
Danimarka	Çek Cumh.	Japonya
Finlandiya	Estonya	Türkiye
Fransa	Macaristan	Yeni Zelanda
Hollanda	Letonya	Norveç
İrlanda	Kanada	Meksika
İspanya	Kore	ABD
İsrail	Yunanistan	